

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра аграрного, земельного та екологічного права
ім. акад. В.З. Янчука

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології

Ю.В. Коломієць

«19» травня 2022 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри аграрного, земельного
та екологічного права ім. акад. В.З. Янчука

Протокол № 12 від «9» 05 2022 р.

Завідувач кафедри

В.М. Єрмоленко

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «ЕКОЛОГІЯ»

Гарант ОП

[Signature] / *Володимир В. М.*

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

спеціальність: 101 Екологія

освітня програма: Екологія

факультет: Захисту рослин, біотехнологій
та екології

Розробник: Кондратюк Тетяна Миколаївна,
доцент кафедри аграрного, земельного та
екологічного права ім. акад. В. З. Янчука, к.ю.н.

Київ – 2022

1. Опис навчальної дисципліни
«Природоохоронне законодавство та екологічне право»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	
Освітній ступінь	ОКР «Бакалавр»
Спеціальність	101 «Екологія»
Освітня програма	«Екологія»
Характеристика навчальної дисципліни	
	денна ф.н.
Вид	Нормативна
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістовних модулів	3,0
Курсовий проект (робота)	-
Форма контролю	Іспит
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання	
	денна ф.н.
Рік підготовки	2
Семестр	3
Лекційні заняття	15
Практичні, семінарські заняття	30
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота	45
Індивідуальні заняття	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:	2-4 год.

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни “Природоохоронне законодавство та екологічне право” – формування системи знань з питань правового регулювання екологічних відносин, юридичного забезпечення екологічної складової діяльності юридичних та фізичних осіб, охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

Завдання дисципліни “ Природоохоронне законодавство та екологічне право ”: вивчення системи чинного екологічного законодавства, а також еколого-правових проблем суспільства; вивчення системи чинного природоресурсного законодавства, основних проблем, пов’язаних із землекористуванням, водокористуванням, надрокористуванням, лісокористуванням, використанням атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу; пов’язаних з охороною природних ресурсів, дотримання прав та обов’язків суб’єктів природокористування. У професійному аспекті завдання навчального курсу є поширення зазначених положень на сферу екологічних правовідносин, оскільки підготовка кваліфікованого фахівця еколога передбачає глибоке опанування ним певних правових знань, як обов’язкову умову подальшої успішної професійної діяльності.

Студенту належить оволодіти відповідною сукупністю знань, вмінь та навичок, зокрема:

знати загальну теорію екологічного права

вміти: давати визначення основних категорій та понять екологічного права; відрізняти екологічні правові відносини від інших відносин, що виникають у суспільному житті; орієнтуватися у чинному природоохоронному законодавстві; застосовувати теоретичні знання і приписи нормативно-правових актів у практичній діяльності;

набути навичок застосування теоретичних знань і приписів природоохоронного законодавства у практичній діяльності та вирішення практичних ситуативних завдань.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та оцінки сучасного стану природоохоронних правовідносин;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях щодо вирішення екологічних питань;
- знання предметної області екологічного права та розуміння професійної діяльності у природоохоронній та природоресурсній сфері;
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями у галузі екологічного права;
- здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства суб’єкта

- природоохоронних правовідносин, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні;
- прагнення до збереження навколишнього природного середовища;
 - здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- здатність застосовувати знання основоположних принципів і доктрин екологічного права;
- знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм екологічного права;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти у сфері природоохоронних правовідносин;
- здатність аналізувати екологічні проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції з природоохоронних питань;
- здатність до критичного та системного аналізу природоохоронних правовідносин та застосування набутих знань у професійній практичній діяльності;
- здатність до вирішення екологічних проблем із застосуванням можливих способів захисту прав та інтересів громадян;
- здатність логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру й значення в екологічній сфері;
- здатність до аналізу нормативно-правових актів і можливість їх практичного застосування.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної форми

Назви змістовних модулів	тижні	Кількість годин					
		Денна форма					
		Усього	у тому числі				
			Л	П	лаб	Інд	С.р.
1		2	3	4	5	6	7
		Змістовний модуль 1.					
Тема 1. Загальнотеоретичні засади екологічного права	1	7	2	2			3
Тема 2. Правові засади екологічного управління.	2-3	9	2	4			3

Тема 3. Екологічні права та обов'язки громадян.	4	6	-	2			4
Тема 4. Право власності та право природокористування на природні ресурси та їх правова охорона.	5-6	9	2	4			3
Разом за змістовним модулем 1	6	31	6	12			13
Змістовний модуль 2 .							
Тема 5. Правове регулювання використання та охорони земель.	7	7	2	2			3
Тема 6. Правові вимоги щодо використання та охорони надр і корисних копалин.	8	6	-	2			4
Тема 7. Правове регулювання використання та охорони рослинного світу.	9	7	2	2			3
Тема 8. Правовий режим використання та охорони лісів і лісових ресурсів.	10	6	-	2			4
Разом за змістовним модулем 2	4	26	4	8			14
Змістовний модуль 3 .							
Тема 9. Правове регулювання використання та охорони вод і водних ресурсів.	11	7	2	2			3
Тема 10. Правове забезпечення використання й охорони тваринного світу.	12	6	-	2			4
Тема 11. Формування екологічної мережі як засіб охорони і збереження природи.	13	7	2	2			3
Тема 12. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки населення та територій, охорони навколиш	14	6	-	2			4

нього середовища.							
Тема 13. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.	15	7	1	2			4
Разом за змістовним модулем 3	5	33	5	10			18
Усього годин	15	90	15	30			45

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Загальнотеоретичні засади екологічного права.

Поняття та визначення та визначення екологічного права. Предмет, метод та принципи екологічного права. Екологічна функція держави і права. Сучасна екологічна криза: причини, наслідки, форми прояву та шляхи подолання. Система екологічного права та його співвідношення з іншими галузями права. Виникнення і основні етапи розвитку екологічного законодавства і права. Джерла екологічного права та екологічних правовідносин. Поняття й особливості джерел екологічного права. Конституційні основи. Спеціальні закони, підзаконні правові акти центральних органів влади та відомчих органів управління, нормативні акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо охорони довкілля як джерела екологічного права.

Тема 2. Правові засади екологічного управління.

Основні принципи управління і контролю у сфері природокористування та охорони довкілля. Система державних органів управління та контролю у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля. Основні функції управління у сфері природокористування і охорони навколишнього природного середовища. Правові гарантії участі громадськості в управлінні природокористування та природоохороною. Повноваження органів управління щодо вирішення спорів у сфері використання природних ресурсів та охорони довкілля. Відповідальність за порушення законодавства у сфері охорони довкілля.

Тема 3. Екологічні права та обов'язки громадян.

Суб'єкти екологічного права та екологічна правосуб'єктність. Загальна характеристика системи екологічних прав громадян; конституційні екологічні права громадян; поняття та види екологічних обов'язків; гарантії, охорона, форми та способи захисту екологічних прав. Співвідношення екологічних прав і обов'язків.

Тема 4. Право власності та право природокористування на природні ресурси та їх правова охорона.

Загальна характеристика права власності на природні ресурси; форми права власності (державна, комунальна, приватна) на природні ресурси; охорона та гарантії права власності на природні ресурси. Особливості набуття та

припинення права власності природних ресурсів у державній, приватній та комунальній власності. Суб'єкти права власності на природні ресурси. Природокористування як необхідна умова існування людини і суспільства: визначення поняття й основні принципи. Основні види природокористування та їх юридичне закріплення. Право загального природокористування та межі його належного здійснення. Правове регулювання спеціального природокористування. Зміст права природокористування, права й обов'язки природо користувачів. Підстави виникнення, зміни та припинення права природокористування.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 5. Правове регулювання використання та охорони земель.

Земельні ресурси як об'єкт господарського використання та правової охорони: правовий режим цільового використання земель. Система правових заходів щодо охорони земельних ресурсів та їх закріплення в земельному та екологічному законодавстві. Правове забезпечення охорони земель при здійсненні господарської діяльності: рекультивація і консервація земель. Правові вимоги щодо охорони земель від водної та вітрової ерозії, хімічного та радіоактивного забруднення та нових технологій. Державний, самоврядний і громадський контроль за використанням та охороною земельних ресурсів.

Тема 6. Правові вимоги щодо використання та охорони надр і корисних копалин.

Поняття і структуру державного фонду надр та державного фонду родовищ корисних копалин; види корисних копалин та їх розмежування на загальнодержавні і місцеві: виникнення та припинення права надрокористування. Суб'єкти надрокористування.

Тема 7. Правове регулювання використання та охорони рослинного світу.

Сучасний стан законодавства про використання й охорону рослинного світу. Законодавство про використання й охорону рослинного світу та рослинних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення. Правове забезпечення охорони об'єктів рослинного світу при здійсненні виробничогосподарської діяльності та науково-дослідної діяльності. Правові вимоги щодо акліматизації, інтродукції та селекції рослин, правила створення і збереження ботанічних колекцій. Особливості охорони рідкісних і зникаючих видів рослин: вимоги щодо ведення «Червоної книги Укаїни» та «Зеленої книги України». Юридична відповідальність за порушення у сфері охорони і використання рослинного світу.

Тема 8. Правовий режим використання та охорони лісів і лісових ресурсів.

Сучасний стан законодавства про використання й охорону лісових ресурсів: економічні та екологічні функції лісів. Державний облік лісів і ведення державного лісового кадастру та здійснення моніторингу лісів. Організація охорони і захисту лісів. Законодавство про використання й охорону рослинного світу та рослинних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення. Юридична відповідальність за порушення у сфері охорони і використання лісів.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.

Тема 9. Правове регулювання використання та охорони вод і водних ресурсів.

Сучасний стан законодавства про використання й охорону вод і водних ресурсів. Правові засади використання, відтворення та охорони вод і водних ресурсів. Особливості правового регулювання використання вод. Спеціальне і загальне водокористування. Суб'єкти водокористування. Основні законодавчі вимоги щодо раціонального використання та ефективної охорони водних об'єктів та їх ресурсів. Правова охорона водних ресурсів через охорону інших природних об'єктів: охорона земель водного фонду та ділянок дна річок, озер, морів та інших водних об'єктів. Правова охорона вод від забруднення, засмічення і вичерпання: умови будівництва, реконструкції та введення в експлуатацію господарських об'єктів і споруд.

Тема 10. Правове забезпечення використання й охорони тваринного світу.

Основні положення законодавства про використання й охорону тваринного світу. Правові заходи охорони тваринного світу: обмеження і заборони стосовно використання об'єктів тваринного світу. Правові вимоги щодо здійснення контролю і обліку та ведення кадастру і моніторингу об'єктів тваринного світу. Юридична відповідальність за порушення водного законодавства та законодавства про використання та охорону об'єктів тваринного світу.

Тема 11. Формування екологічної мережі як засіб охорони і збереження природи

Поняття та правове забезпечення формування національної екологічної мережі. Національні та міжнародні стандарти розбудови екологічної мережі. Національна екологічна мережа як складова Всеєвропейської екологічної мережі. Ключові території та об'єкти національної екомережі. Правовий режим природно-заповідного фонду як основи екологічної мережі. Буферні зони (території) екомережі. Сполучні та відновлювальні території національної екологічної мережі. Юридична відповідальність за порушення законодавства про формування, збереження та формування екологічної мережі.

Тема 12. Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки населення та територій, охорони навколишнього середовища.

Поняття, суб'єкти та об'єкти екологічної безпеки. Правові заходи щодо забезпечення вимог екологічної безпеки. Поняття і правовий режим зон надзвичайної екологічної ситуації; правові заходи щодо забезпечення захисту населення та територій, запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної екологічної ситуації.

Тема 13. Відповідальність за порушення екологічного законодавства.

Поняття та підстави юридичної відповідальності за екологічні правопорушення; особливості юридичної відповідальності в екологічному законодавстві; види юридичної відповідальності за порушення екологічного законодавства. Види правопорушень. Дисциплінарна, цивільно-правова, адміністративна, кримінальна відповідальність. Відповідальність за порушення у сфері захисту довкілля.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальнотеоретичні засади екологічного права	2
2	Правові засади екологічного управління	2
3	Екологічні права та обов'язки громадян	2
4	Право власності та право природокористування на природні ресурси та їх правова охорона	2
5	Право природокористування	2
6	Правове регулювання використання та охорони земель	2
7	Правові вимоги щодо використання та охорони надр і корисних копалин	2
8	Правове регулювання використання та охорони рослинного світу.	2
9	Правовий режим використання та охорони лісів і лісових ресурсів.	2
10	Правове регулювання використання та охорони вод і водних ресурсів.	2
11	Правове забезпечення використання й охорони тваринного світу.	2
12	Формування екологічної мережі як засіб охорони і збереження природи	2
13	Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки населення та територій, охорони навколишнього середовища.	2
14	Відповідальність за порушення екологічного законодавства.	2

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Поняття екологічного права як галузі права, галузі законодавства та юридичної науки.
2. Поняття предмета, об'єктів, методів, принципів екологічного права.
3. Поняття екологічних правовідносин.

4. Закони України як джерела екологічного права.
5. Поняття природних ресурсів, природних об'єктів, природних комплексів.
6. Поняття та система конституційних екологічних прав, свобод та обов'язків людини в Україні.
7. Поняття екологічних інтересів людини.
8. Поняття екологічної інформації.
9. Види природних ресурсів як об'єктів виключного права власності Українського народу.
10. Види природних ресурсів як об'єктів права власності територіальної громади.
11. Суб'єкти права загального природокористування.
12. Ознаки права загального природокористування.
13. Суб'єкти права спеціального природокористування.
14. Ознаки права спеціального природокористування.
15. Поняття екологічної безпеки.
16. Поняття екологічного ризику.
17. Спеціальні органи управління в галузі охорони природи.
18. Урядові органи зі спеціальними повноваженнями у галузі охорони земель; охорони водних ресурсів; охорони надр; охорони лісів; охорони довкілля в галузі рослинництва; охорони довкілля в галузі тваринництва; охорони довкілля в галузі рибництва; збереження природно-заповідного фонду; екологічного інспектування; екологічного інвестування.
19. Поняття екологічного моніторингу.
20. Поняття та види державних кадастрів природних ресурсів.
21. Поняття державного екологічного стандарту.
22. Поняття державного нормативу екологічної безпеки.
23. Складові економіко-правового механізму охорони довкілля.
24. Поняття екологічного лімітування.
25. Поняття екологічного ліцензування.
26. Поняття та види екологічного контролю.
27. Види зборів за спеціальне використання природних ресурсів.
28. Види зборів за забруднення навколишнього природного середовища.
29. Вимоги до екологічної оцінки.
30. Поняття екологічного страхування.
31. Поняття екологічного правопорушення, екологічного злочину.
32. Об'єкти та суб'єкти екологічного правопорушення.
33. Види земель за категоріями.
34. Короткострокове та довгострокове землекористування.
35. Поняття та види водних об'єктів.
36. Суб'єкти права загального водокористування.
37. Ознаки та види загального водокористування.
38. Суб'єкти права спеціального водокористування.
39. Ознаки та види спеціального водокористування.
40. Поняття первинних та вторинних водокористувачів.
41. Строки короткострокового та довгострокового водокористування.

42. Поняття Державного водного кадастру.
43. Поняття надр.
44. Суб'єкти права загального надрокористування.
45. Ознаки та види загального надрокористування.
46. Суб'єкти права спеціального надрокористування.
47. Ознаки та види спеціального надрокористування.
48. Види та порядок надання дозволів на надрокористування.
49. Поняття та юридичні ознаки атмосферного повітря.
50. Поняття флористичного права.
51. Поняття рослинного світу та види об'єктів рослинного світу.
52. Поняття лісу, види категорій та груп лісів.
53. Відмінність лісової від нелісової рослинності.
54. Поняття лісового квитка, лісорубного квитка, лісорубного ордера.
55. Поняття розрахункової лісосіки.
56. Суб'єкти права загального лісокористування.
57. Ознаки та види загального лісокористування.
58. Суб'єкти права спеціального лісокористування.
59. Ознаки та види спеціального лісокористування.
60. Строки короткострокового та довгострокового лісокористування.
61. Порядок ведення державного лісового кадастру.
62. Поняття фауністичного права.
63. Поняття тваринного світу та види об'єктів тваринного світу.
64. Суб'єкти права загального користування об'єктами тваринного світу.
65. Ознаки та види загального користування об'єктами тваринного світу.
66. Суб'єкти права спеціального користування об'єктами тваринного світу.
67. Ознаки та види спеціального користування об'єктами тваринного світу.
68. Поняття екологічної мережі.
69. Поняття, структура та види об'єктів природно-заповідного фонду.
70. Порядок створення об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення.
71. Поняття та сутність екологічного фонду об'єктів природно-заповідного фонду.
72. Види діяльності та її обмеження на території природно-заповідного фонду.
73. Поняття Червоної книги України та Зеленої книги України.
74. Поняття надзвичайної екологічної ситуації.
75. Сутність принципу сталого розвитку.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
Спеціальність: 101 «Екологія» ОКР «Бакалавр»; Форма навчання денна; Семестр 3; Курс 2	Кафедра: аграрного, земельного та екологічного права ім.В.З.Янчука	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 З дисципліни <i>«Природоохоронне законодавство та екологічне право»</i>	Затверджую Зав.кафедри _____ В.М.Єрмоленко _____ 2022 р.

Екзаменаційні питання:

1. Охарактеризуйте поняття, зміст та сутність суспільних екологічних відносин.
2. Назвіть кадастри природних ресурсів та особливості їх ведення.

Тестові завдання різних типів:

1. Встановіть відповідність між поняттям та його визначенням:

A	Екологічне лімітування	1	здійснюється шляхом встановлення лімітів використання природних ресурсів – граничних обсягів, у межах яких дозволяється спільне використання лісових ресурсів, корисних копалин, рибних запасів та інших водних об'єктів водного промислу, поверхневих і підземних вод мисливських та не мисливських видів тварин, природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
B	Екологічне ліцензування	2	документально оформлений системний незалежний процес оцінювання об'єкта екологічного аудиту, що включає збирання й об'єктивне оцінювання доказів для встановлення відповідності визначених видів діяльності, заходів, умов, системи управління навколишнім природним середовищем та інформації з питань вимогам законодавства України про охорону навколишнього природного середовища й іншим критеріям екологічного аудиту;
C	Екологічний аудит	3	здійснюється шляхом надання дозволів (ліцензій) на спеціальне використання природних ресурсів, здійснення діяльності, пов'язаної з негативним впливом на довкілля.

2. Об'єктивна сторона екологічних правопорушень характеризується:

1	протиправністю дій (бездіяльності), що потягло порушення екологічного правопорядку;
2	заподіянням чи загрозою заподіяння екологічної шкоди;
3	причинним зв'язком між протиправним діянням (діями чи бездіяльністю) та його наслідками (екологічною шкодою);
4	усе вище перераховане

3. Основні принципи формування, збереження та використання екомережі:

1	забезпечення цілісності екосистемних функцій складових елементів екомережі
2	збереження та екологічно збалансоване використання природних ресурсів на території екомережі
3	системне врахування екологічних, соціальних та економічних інтересів суспільства
4	усе вище перераховане

4. Території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватись:

1	У природоохоронних цілях
2	У науково-дослідних цілях
3	В оздоровчих цілях
4	усі вище перераховані

5.Інтеграційні об'єкти екологічного права:

1	Довкілля;
2	Екологічна мережа;
3	Надра
4	Усе вище перераховане

6. Встановіть відповідність між формами права власності на природні ресурси та суб'єктами:

1	державна	A	фізичні особи
2	комунальна	B	держава

3	приватна	С	територіальні громади
		Д	юридичні особи

7. Екологічне правопорушення може бути вчинене:

1	шляхом активних дій (н-д, незаконна порубка лісу)
2	шляхом бездіяльності (н-д, неповідомлення відомостей про аварійні ситуації на водних об'єктах)
3	на місцевому рівні
4	на державному рівні

8. Що є об'єктами земельних правопорушень:

1	права та законні інтереси власників земель
2	відносини у сфері використання та охорони земель;
3	земельний правопорядок
4	усі вище перераховані

9. Вставте пропущене словосполучення:

.... - сукупність соціально-економічних та екологічних заходів, спрямованих на регулювання земельних відносин та раціональну організацію території адміністративно-територіальних одиниць, суб'єктів господарювання, що здійснюються під впливом суспільно-виробничих відносин і розвитку продуктивних сил.	(у бланку відповідей подати словосполучення)
---	---

10. Який Закон України є ключовим в екологічному законодавстві:

1	Про природно-заповідний фонд;
2	Про екологічну мережу України;
3	Про оцінку впливу на довкілля;
4	Про охорону навколишнього природного середовища

6. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні, наочні методи, що застосовується для ознайомлення студентів з матеріалами навчальної дисципліни у вигляді лекцій, розповідей-пояснень і бесід;
- практичні методи, що застосовуються для закріплення знань студентів з навчальної дисципліни у вигляді написання рефератів і вирішення ситуативних завдань;

2. Методи стимулювання:

- застосовуються для зацікавленості студентів навчальною дисципліною у вигляді освітлення практики застосування природоохоронного законодавства, а також дискусій, які виникають з цього приводу;
- методи стимулювання обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, вимоги до вивчення навчальної дисципліни, заохочення).

3. Методи контролю, що застосовуються для визначення рівня знань студентів з навчальної дисципліни у вигляді проведення усних та письмових опитувань.

7. **Форми контролю**

За кредитно-модульною системою викладу навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» застосовуються такі основні види контролю знань:

- поточний контроль - систематично на різних навчальних заняттях протягом семестру в формах:
 - усне опитування ;
 - письмові контрольні експрес роботи;
 - тестовий контроль ;
- модульний контроль – тричі на семестр ;
- підсумковий контроль - наприкінці семестру після вивчення навчальної дисципліни у формі іспиту (ден.ф.н.) та заліку (заоч.ф.н.).

8. **Розподіл балів, які отримують студенти**

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. **Методичне забезпечення**

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти освіти, навчальні плани, навчальні програми з усіх нормативних і вибіркового навчальних дисциплін; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських і самостійних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Академічний курс Екологічне право України: Підручник / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ "Вид-во "Юрид. думка", 2008. – 720 с.
2. Андрейцев В.І., Балюк Г. І., Бобкова А. Г., Ковальчук Т. Г., Краснова М. В. Екологічне право. Особлива частина: Підручник для студ. юрид. вузів і факульт. Повний академічний курс / Київ. націон. ун-т ім. Тараса Шевченка. Юрид. фак. / Андрейцев В.І. (ред.). — К.: Істина, 2001. — 544 с.
3. Андрейцев В.І. Екологічне і земельне право України: Практикум для студ. юрид. вузів і фак. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 271 с.
4. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посіб. / Київ. націон. ун-т ім. Тараса Шевченка — К.: Знання-Прес, 2002. — 332 с.
5. Малишко М.І. Екологічне право України: Навч. посіб. / В.З. Янчук (ред.). — К.: Видавничий Дім "Юридична книга", 2001. — 389 с.
6. Гетьман А.П., Шульга М.В., Попов В.К., Анісімова Г.В., Гордєєв В.І. Екологічне право України: Підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / А.П. Гетьман, М.В. Шульга (ред.). — Х. : Право, 2005. — 384 с.

Допоміжна література:

1. Андрейцев В.І. Земельне право і законодавство суверенної України. Актуальні проблеми практичної теорії. — К.: «Знання», 2005. — 445 с.
2. Єрмоленко В.М., Курило В.І., Кирилюк Т.С. Правове забезпечення охорони та раціонального використання земельних ресурсів. Навчальний посібник / За заг. ред. В.І. Курила. — К.: Магістр – ХХІ сторіччя, 2007. — 248 с.
3. Мірошніченко А.М. Земельне право України. Навч. посібник. — К.: Ін-т законодавства ВРУ, 2007. — 432 с.
4. Правові основи майнових і земельних відносин. Навчальний посібник / За ред. В.М. Єрмоленка. — К.: Магістр ХХІ сторіччя, 2006. — 384 с.
5. Земельне право: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищ. навч. закл. / За ред. В.І. Семчика, П.Ф. Кулинича. — К.: ІнЮре, 2001. — 424 с.
6. Земельне право України: Підручник / За ред. М.В. Шульги. — К.: Юрінком Інтер. — 2004. — 368 с.
7. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 544 с.
8. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О. Європейське право навколишнього середовища: Навч. посібник / Львів. націон. ун-т ім. Івана Франка; Благод. фонд "Екоправо-Львів". - Л.: Екоправо-Львів, 2004. - 256 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Законодавство України:

1. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main> – інформаційно-пошукова система по законодавству;
2. <http://search.ligazakon.ua> – інформаційно-пошукова система по законодавству;
3. <http://www.legal.com.ua> – інформаційно-пошукова система по законодавству;
4. <http://www.leonorm.com> – нормативні документи зі стандартизації.

Органи влади:

1. <http://portal.rada.gov.ua> – Верховна Рада України;
2. <http://www.president.gov.ua> – Президент України;
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Кабінет Міністрів України;
4. <http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд України;
5. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний державний реєстр судових рішень.

